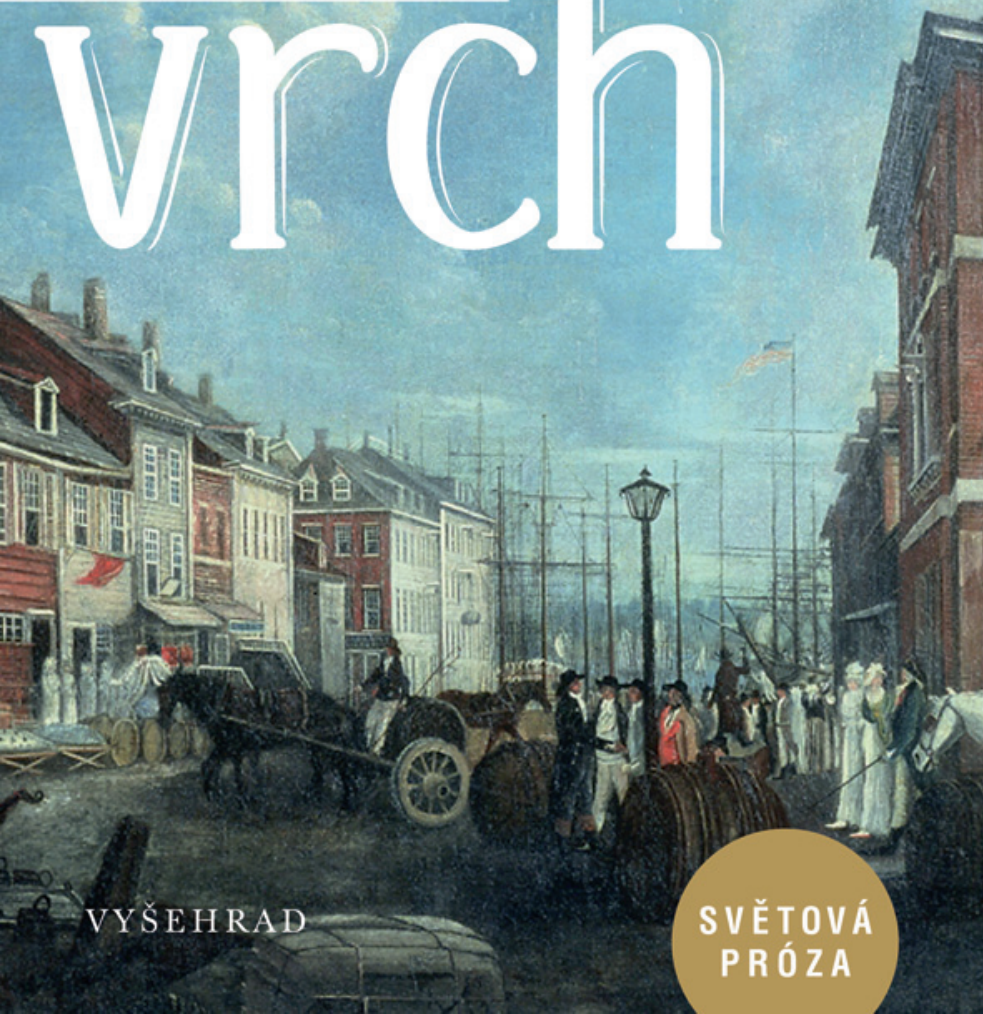

Zlatý vrch

Francis Spufford

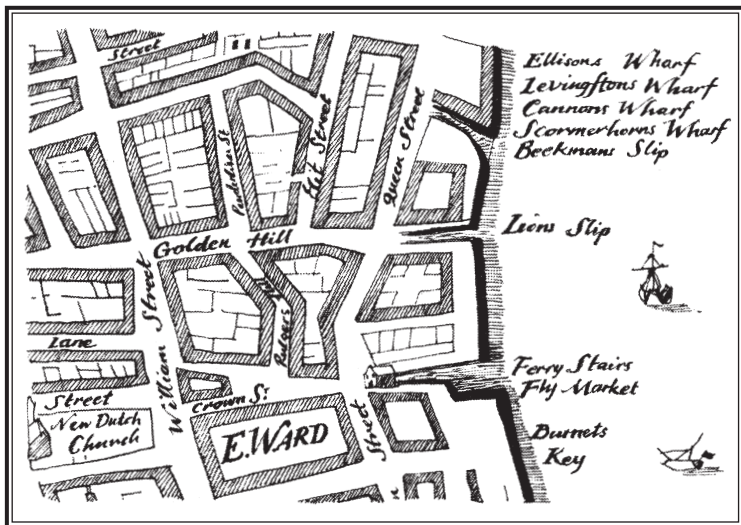

VYŠEHRAD

SVĚTOVÁ
PRÓZA

Francis Spufford
Zlatý vrch

Zlatý Francis Spufford vrch

VYŠEHRA D

Z anglického originálu Golden Hill
vydaného nakladatelstvím Faber & Faber
v roce 2016 přeložila Kateřina Novotná
Typografie Kateřina Urbanová
Odpovědná redaktorka Marie Válková
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2017 jako svou 1698. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 200 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

Copyright © Francis Spufford, 2016
Translation © Kateřina Novotná, 2017
Illustrations © Eleanor Crow, after eighteenth –
century originals, 2016
First published in 2016 by Faber & Faber Limited
Published by arrangement
with Kristin Olson Literary Agency s.r.o.

ISBN 978-80-7429-869-1

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

Stelle

„Zároveň mi radil, abych opravil své buřičské zásady,
jimiž jsem nasákl mezi Angličany, kteří jsou příslovečně
proslulí opovážlivostí vůči svým králům.“

TOBIAS SMOLLETT,
Dobrodružství Rodericka Randoma (1748)

1

Svátek všech svatých

*1. listopadu 1746
ve dvacátém roce vlády krále Jiřího II.*

I.

Briga *Henrietta* za sebou krátce před polednem nechala Sandy Hook, kolem třetí hodiny proplula úžinou a s přesností odpovídající výpočtu zvolna křižovala malými obrátkami sem a tam po šedivé hladině newyorského přístavu, až se panu Smithovi, přeskakujícímu z nohy na nohu, zdálo, že nízký pahorek města v listopadovém šeru se bude věčně vyklánět a nikdy se nepřiblíží. Řek Zeno se jen samolibě usmíval. Teprve se setměním *Henrietta* konečně zakotvila u Tietjesovy rampy a Smithe od skutečných štítů skutečných domů dělilo pouhých sto stop vody. Soumrak byl navíc tak chladný, vlhký a nevlídný, jak jen v listopadu může být, jako by se celý svět změnil ve čtvrtku šedivého papíru nasáklého mlhou a hrozilo, že se co nevidět rozmáčí na kaši. Právě proto vnucoval kapitán brigy Smithovi přednosti další noci strávené na palubě s tím, že obchodní záležitost na břehu mohou počkat do rána. Nabídka byla projevem úcty, protože během oné zahálčivé plavby trvající několik týdnů našel ve Smithovi příjemného společníka. Pan Smith však nabídku nepřijal. S úklonou a úsměvem vyslovil jediné přání – aby ho člunem dopravili na molo. A jakmile se dotkl podrážkami dlažby, svižně vyrazil, i když ho jeho dlouhé nohy ještě neposlouchaly. Daleko za sebou nechal námořníka, který mu nesl kufr, a musel se k němu vrátit. V mžiku si ho sám hodil na rameno a uháněl,

klouzal po rybích vnitřnostech, listech tuřínu, po kočičích výkalech a jiném nepříjemném odpadu, který patří k přístavu. Tu a tam se zeptal na cestu, a když ramenem rozrazil dveře kanceláře společnosti Lovell & Company v ulici Na Zlatém vrchu – těsně předtím, než je na noc uzavřeli na závoru, patrně připomínal usměvavé tornádo. Právě když učedníci rozsvěceli lampy a hodiny na stěně ukazovaly za minutu pět, shodil břemeno na zem a zdvořile požádal, jestli by mohl okamžitě mluvit osobně s panem Lovellem.

„Já jsem Lovell,“ řekl obchodník sedící u krbu a vstal. Jeho stručný popis pro potřeby prvního seznámení: stáří padesát let, byl vysoký a štíhlý, nicméně obličej měl neotesaný a tváře povislé, jako by ho příroda uhnětla klouby; prohnané, rozděkané oči, hnědé kalhoty ke kolenům a krátce zastřižená paruka zažloutlá od tabákového kouře. „Čím posloužím?“

„Dobrý den,“ řekl pan Smith, „protože to určitě je dobrý den, i když prší a je větrno. A je tma. Omluvte cestujícímu v obchodní záležitosti jeho netrpělivost, pane. Mám tu čest předložit vám směnku, kterou na vás vystavili vaši londýnští partneři, pánové Banyard a Hythe. A žádám, abyste ji laskavě ihned akceptoval.“

„Nepočkalo by to do rána?“ řekl Lovell. „Už je po zavrací hodině. Přijďte znovu a doplňte si hotovost v devět hodin. I když u částky přes deset liber šterlinků vás budu nucen požádat, abyste mi týden posečkal, protože peníze na ruku jsou vzácnost.“

„Ach,“ řekl Smith. „Je na vyšší částku. Mnohem vyšší. A já k vám spěchám přímo z lodi, ještě postříkaný solí, špinavý jako pes, co právě vylezl z kachního rybníku, ne abych žádal proplacení, ale abych vám zdvořile nabídl odložení splátky.“

Podal mu desky, v nichž se po otevření objevila obálka zřetelně označená černou voskovou pečetí B. a H. Lovell pečeť s povytaženým obočím rozlomil. Při čtení je povytáhl ještě výš.

„Pane, smiluj se nad námi,“ vydechl. „To je směnka na tisíc liber.“

„Ano, pane,“ řekl Smith. „Na tisíc liber šterlinků, neboli jak se v ní říká, na tisíc sedm set třicet osm liber, patnáct šilinků a čtyři pence. V newyorské měně. Mohu se posadit?“

Lovell ho nevnímal. „Jeme,“ řekl, „dones lampu blíž.“

Zaměstnanec donesl jednu právě zapálenou svíčku v cylindru a Lovell přiložil papír těsně k horkému sklu; tak blízko, že Smith málem vyskočil, aby mu ho vytrhl, za což jej Lovell odmítavým zdvižením ruky pokáral. Papír nicméně nespálil, pouze jej přikláněl tak, aby ho plamen prosvítíl a vystoupily bledé linie vodoznaku s kresbou mořské panny.

„Papír je v pořádku,“ řekl zaměstnanec.

„Písmo taky,“ dodal Lovell. „Rukopis Benjaminu Banyarda, řekl bych.“

„Ano,“ potvrdil Smith, „i když ve své kanceláři na Mincing Lane, když pro mě vypisoval tuhle směnku, se jmenoval Barnaby Banyard. No tak, pánové, myslíte, že jsem ji našel na ulici?“

Lovell ho zkoumal, oděv, ruce, tvář i vystupování, jako by o něm už slyšel, neshledal však nic, co by žádalo vysvětlení.

„To jste klidně mohl,“ řekl, „protože vás neznám. Co je to? A kdo jste vy?“

„Co to asi je a kdo asi jsem já. Směnka v ceně tisíce liber a cestující, který ji vlastní.“

„Nebo cár papíru, kterým si klidně můžu vytrít zadek, a prolhaný darebák. Budete si muset vymyslet něco lepšího. S Banyardem obchoduju dvacet let a dvacet let přes ně platím Kingstonu faktury ze svých obchodů s cukrem. Něco takového ale nikdy. Ještě nikdy mi nepřišel jen tak z druhé strany oceánu papír na vyplacení částky za téměř celou sezonu, bez jediného slova nebo upozornění nebo bez svolení. Znovu se ptám: Kdo jste? Čím se zabýváte?“

„Takže obecně, pane Lovelle, kupuji a prodávám. Běhám po světě sem a tam. Hledám, co se dá využít, do čeho bych mohl vrazit svých tisíc liber. Ale konkrétně, pane Lovelle, je to něco, o čem bych raději pomlčel. Důvěrná věc.“

„Ty štěně jedno drzý, tohle na mě nezkoušej! Mluv jasně nebo ten tvůj cennej papír spálím.“

„To neuděláte,“ řekl Smith.

„Že ne? Pěkně jste vyletěl, když jsem ho dal k lampě. Mluvte, nebo shoří.“

„A vaše dobré jméno s ním. Pane Lovelle, věc se má takhle: Poptával jsem se na londýnské burze u slušně zavedených obchodníků, kteří dělají spolehlivé obchody, a vaše jméno se objevilo u Banyarda – coby vážený partner. A tak mi vystavili směnku.“

„To ještě nikdy neudělali.“

„Teď to udělali. S ujištěním, že jste pro to vhodný. Což jsem rád slyšel, protože jsem platil hotově.“

„Hotově,“ hlesl Lovell jako ozvěna. A četl nahlas: „Za šedesát dní zaplaťte při předložení této druhé směnky panu Richardu Smithovi částku ve výši...‘ říkáte, že jste složil hotovost?“

„Ano.“

„Z vlastního nebo za někoho jiného? Jako prostředník nebo hlava firmy? K vyrovnání účtu, nebo abyste vystavil novou směnku? Abyste investoval, nebo to roztočil za křiklavý volány a saténový vesty?“

„Zkrátka hotovost, pane. Což bylo samo o sobě dostatečně výmluvné.“

„Bezpochyby jste nepovažoval za vhodné cestovat s takovým balíkem zlata přes oceán.“

„Přesně tak.“

„A zároveň doufal, že na druhé straně narazíte na troubu, který vám na požádání vymění papír za zlato.“

„Nikdy jsem neslyšel, že by se Newyorčané dali snadno napálit,“ odpověděl pan Smith.

„Taky že nedáme, pane,“ pokračoval Lovell, „taky že nedáme.“ Zabubnoval prsty. „Zejména když dotyčnému nestojí za to rozptýlit naše podezření, že bychom mu mohli naletět. – Omluvte prosím moje chování. Jsem zvyklý mluvit tak, jak to vidím. Do vás ale nevidím, nevím, co od vás čekat, a vy mě

vědomě držíte v nejistotě, což od vás není hezké, ani nijak zvlášť poctivé, musím říct, u kluka, co si přijde a požaduje vyplatit celý jmění, a bez záruky.“

„S obvyklou zárukou pravé směny,“ zaprotestoval Smith.

„A je to tady,“ řekl Lovell. „Zas ten úsměv. Obchod je o důvěře, pane. Obchod je potřeba, a to potřeba vzájemná, pane. Obchod je podání ruky jako odpověď na ruku napřaženou. Když vám ale řeknu, že jste darebák, vy se ani nezačervenáte – což je přirozená reakce na přímé obvinění – a nazvete darebákem mě, protože vám nevěřím.“

„Ne,“ opětoval Smith klidně. „Protože máte samozřejmě pravdu. Neznáte mě a podezíravost je určitě nejrozumnější přístup, protože z mé strany to taky může být jen pozlátka dobrého vychování, jinými slovy, třeba jsem elegantní podvodník, který rád dává najevo sečtělost.“

Lovell zamrkal. Smithův hlas přešel v jakési krákorání a nedalo se říci, jestli si právě nasadil masku, nebo ji odložil.

„Být cizincem je příjemná výsada,“ pokračoval Smith stejně roztomile jako dřív. „Když jsem vystoupil na břeh, jako bych se znovu narodil. Máte před sebou úplně nového člověka, právě stvořeného. Tady jsem bez minulosti a naprosto neznámý. A jsem jedině to, co budu. Ale ta směnka, pane, je pravá. Jak mám rozptýlit vaše obavy?“

„Pokud mluvíte vážně, pak máte prazvláštní představu o tom, jak se rozptylují obavy,“ podotkl Lovell s pohledem zabodnutým do Smithe. „Mohl byste mi říct, proč jsem nedostal žádný dopis, aby se předešlo tomuhle překvapení? Očekával bych nějaké vysvětlení, nějaké upozornění.“

„Možná jsem ho předhonal.“

„Možná. Já se ale budu řídit vlastním úsudkem do té doby, než uvidím víc, než jen to *možná*.“

„Jistě,“ řekl pan Smith. „Nic přirozenějšího, když jsem třeba darebák.“

„A vás jako by tahle možnost přímo těšila,“ řekl Lovell. „Zmiňuji pouze potíže, do jakých jste se dostal. Věřil byste mi víc, kdybychom předstírali, že jde o něco jiného?“

„Možná,“ řekl Lovell. „Dost možná. Poctivý člověk by se určitě snažil vyvarovat třeba i stínu něčeho takového. Kdežto vy jako byste si to vrchovatou měrou vychutnával, pane *Smithi*. Já ale takhle lehkomyšlný být nemůžu, rozumíte? Moje jméno je můj kredit. Víte, co se stane, když akceptuji vaši směnku na váš záhadný podnik, diskrétní podnik, na podnik, o kterém mluvíte s úsměvem, na váš *důvěrný* podnik? A vy ji prodáte s diskontem prvnímu, na koho narazíte, jen abyste se co nejdřív dostal k penězům, což máte nepochybně v úmyslu? A po ostrově pak bude poletovat papír s mým jménem, k zaplacení za šedesát dní, pošpiní mou dobrou pověst a právě na přelomu sezony mě naprosto zdiskredituje. Všichni o tom budou vědět. Všichni budou vědět, že mám zaplatit tisíc liber, a napadne je, jestli mi třeba hned nenaúčtovat penále.“

„Já ji ale diskontovat nehodlám.“

„Cože?“

„Neprodám ji se slevou. Můžu počkat. Nespěchám. Peníze mě netlačí; je tam napsáno za šedesát dní – a šedesát dní mi naprosto vyhovuje. Nechte si ji, mějte ji na očích, ať nikde nepoletuje.“

„Jestli ji přijmu, tak to myslíte.“

„Ano. Jestli ji akceptujete.“

„A když ne?“

„No, když ji neakceptujete, pak to bude nejkratší vyloďení, o jakém kolonie slyšely. Vráťím se na nábreží, a až bude *Henrietta* naložená, odpluji domů a budu po Banyardovi požadovat náhradu škody.“

„Nebudu ji protestovat,“ řekl Lovell pomalu. „Ale ani ji nepřijmu. Píše se tu ‚naši druhou směnku‘, a zatím není ani vidu ani slechu po první nebo po třetí. Jaké lodi že je přivezou?“

„*Samsonova dobrodružství* a *Antilopa*.“

„Takže,“ pokračoval Lovell, „to provedeme takhle. Vy počkáte a uvidíme; a když se ty další směnky v pořadí objeví, řeknu, že jsem směnku dneska akceptoval a vy budete mít

svých šedesát dní. A při troše štěstí vám můžeme o kvartále zaplatit. A když se neobjeví, pak jste darebák, který klame vzezřením, a předvedu vás před soudce za přetvářku. Co tomu říkáte?“

„Není to poctivé,“ řekl pan Smith, „ale pro tu legraci se musí něco udělat. Výborně. Dohodnuto.“

„Dohodnuto,“ opakoval jako ozvěna Lovell. „Jeme, zaznamenej to i s datem, buď tak hodný. A udělej o té dohodě zápis; a připiš tam i to, že my sami pošleme Banyardovi první lodí dotaz s žádostí o vysvětlení. A pak to uložíme do sejfů a předložíme jako důkaz, jak předpokládám, pro soudní vyšetřování. Takže jsem vám, pane, podle mě udělal nabídku –“ Lovell se zarazil, protože Smith zašátral rukama v kapsách kabátu. „Ještě něco?“ zeptal se důrazně.

„Ano,“ řekl Smith a vytáhl náprsní tašku. „Říkali, že si mám vyměnit guineje za drobné. Můžete mi dát za tuhle hodnotu mince, které platí v tomhle městě?“

Lovell si prohlížel čtyři zlaté královské portréty třpytící se ve Smithově dlani.

„To je mosaz?“ zeptal se s úšklebkem jeden z učedníků.

„Ne, to není mosaz,“ odpověděl Lovell. „Koukej očima, a ne pusou. Proč, proboha? –“ obrátil se na Smitha. „No nevadí. Nevadí. Ano, myslím, že vám můžeme vyhovět. Jeme, vyndej váhu a zvaž je.“

„Plná váha,“ nahlásil zaměstnanec.

„Myslel jsem si to,“ řekl Lovell. „Začínám chápat vaši dobrou náladu, pane Smithi. Takže podívejte. Londýnského zlata nemáme nazbyt, protože toky, jak byste se asi vyjádřil vy, vesměs plynou obráceně; žlutý portrét dámy mají jen portugalské moidory a *half-joes*. Takže bych vám mohl nabídnout sto osmdesát procent za jednu, v newyorských penězích. Což by za čtyři guineje dělalo –“

„Stopadesát jedna šilinků a dvě a půl pence.“

„Vy jste chodící kalkulačka, vidíte? Zběhlý počtář. Bojím se ale, že jen něco málo z toho můžete dostat v mincích, protože – jak jsem řekl na začátku – v oběhu jsou teď hlavně

drobné mince.“ Klíčkem pověšeným na řetízku kapesních hodinek odemkl truhlu, doloval stříbro – ohmatané stříbrňáky i stříbrňáky zprohýbané a otlučené nešetrným zacházením, a vršil je před Smithem na hromádku. „Mexický dolar, který dáváme za osm šilinků a čtyři pence. Mince za čtyři, poloviční. Dva portugalské *cruzeiros* – v New Yorku za tři šilinky. Čtvrtgulden. Dva krejcarey ze Lvova. Jeden krejcar, dánský. Pět *sous*. A maurská mince, kterou neumíme přečíst, ale váží jako čtrnáct pencí, šterlinků, takže jí v New Yorku říkáme půlkoruna. Celkem dvacet jedna šilinků a čtyři pence. Zbývá dát dohromady sto dvacet devět šilinků, deset a půl pence, které seženu v papírových bankovkách.“

Lovell se zároveň pustil do odpočítávání umaštěných a zprohýbaných papírových proužků, jejichž hromádka narůstala vedle stříbrňáků; některé černě potištěné, jiné s červeným a hnědým tiskem, jako ohmatané stránky modlitební knížky, jen různorodých tvarů a velikostí; některé vetché a potrhané, některé promaštěné tak, že připomínaly kůži, jiné označené toliko špinavými písmeny tisku z výšky, jiné s erby, velrybami chrlícími gejzíry vody, padajícími hvězdami, pírkou, listy nebo divochy; a všechno to odkládal s hbitostí karetního hráče a slinil si prsty, aby mu lépe procházely mezi prsty.

„Počkejte,“ zarazil ho Smith. „Co je to?“

„Vy neznáte naše peníze, pane?“ zeptal se zaměstnanec. „Něrekli vám, že na tomhle břehu používáme poukázky, protože kovové peníze jsou vzácnost?“

„Ne,“ řekl Smith.

Hromádka narůstala.

„Čtyři pence z Connecticutu, osmipence z Rhode Islandu,“ mumlal Lovell. „Dva šilinky z Rhode Islandu, osmáct pencí z Jersey, šilink z Jersey, osmipence z Filadelfie, šilink z Marylandu...“ Došel na dno truhly. „Promiňte mi, pane Smithi, pro zbytek zajdeme do mé kanceláře nahoře. Obvykle se po nás nežádá tolik peněz najednou. Jeme, můžesh začít zavírat. Izajáši, co tak koukáš, puš se do zametání. Takže kdybyste mě laskavě následoval. – Svoje peníze si

každopádně vezměte s sebou. Neradi bychom, abyste se nedopočítal.“

„Vidím, že mi to teď hodláte vrátit,“ prohodil Smith, ruce plně pochybně šustící měny.

„Na každého jednou dojde,“ odpověděl Lovell. „Tudy.“

Prošli dveřmi v dřevěném táflování a Smith se očividně ocitl uvnitř obytné části obchodníkovy domu, v chodbě, vedoucí přímo k dalším domovním dveřím, odkud dopadaly sotva znatelné zbytky denního světla; a zatímco úctárna čpěla inkoustem, kouřem, dřevěným uhlím a mužským potem, tady cítil něco jiného – vonělo tu navoskované dřevo, pokrmy, růžová voda a čajové lístky, i slabá stopa záchodu (společného pro obě pohlaví). Na konci chodby se vinulo vzhůru do tmy strmé schodiště. Při každé otočce mýjelo okno obrácené k východu, takže sklem prosvítaly pouze černé siluety střech a ráhen, s proužkem o něco světlejší oblohy na horizontu. Šikmé pruhy svítícího laku prozrazovaly umístění zábradlí a sloupků; rámy obrazů napovídaly o zlatu kolem temných obdélníků či zvláštním třpytu, skryté v přílišném přítmí, aby prozradily, co na nich je, jako by Lovell byl sběratel, který si „zašil“ v šachtě schodiště cennou sbírku vzdálených souhvězdí. Tohle byl Lovellův domov, a dalo by se tedy očekávat, že obchodník odloží břemeno podnikání a vrátí se k bezstarostnému domácímu životu, nicméně na prvním schodu se na chvilku zastavil a Smith si všiml, že mu poklesla ramena, jako by na nich spočinulo cosi tíživého, snad neodbytná myšlenka na tisíc liber, a předpokládal pomalý, možná namáhavý výstup. Lovell však místo toho vyrazil hbitě jako šplhající opice úzkým domem vzhůru, přeskakoval z jedné silné větve důvěrně známého stromu na druhou, a byl to Smith, kdo se s rukama plnými peněz a neschopný udržovat rovnováhu opatrně vlekl po temných schodech vzhůru; a poté co obchodník přeběhl odpočívadlo a uháněl dál, on zůstal zaraženě stát u jedněch dveřích.

Dlouhá místnost, do níž vedly, měla okna na západ a dvěma z nich pronikaly dovnitř poslední záblesky denního světla,

či spíše měkce stříbřitého odlesku deště, prosvíceného slaboučkou karmínovou, svědčící o vzdálené existenci slunce. V očích pana Smithe to bylo úžasné světlo, v jehož propůjčené záři se třpytily tváře tří mladých žen v místnosti, ve střízlivých šatech uprostřed střízlivého nábytku. Jedna, světloušá, stála u okna s rukou přitisknutou k ústům; druhá, tmavší, seděla a něco si četla; třetí, africká služebná v bílém šátku, držela v ruce úzkou lojovou svíčku, aby zapálila novou svíci. Když spatřily ve dveřích Smithe, všechny se k němu otočily a dívaly se na něj. A on hleděl na ně.

V tomhle rámu bylo něco docela jiného! Smithovi, zvědavě nahlížejícímu dovnitř, se zdálo, že ty tři, orámované svíslými sloupky malovaných dveří, jsou jakýmsi obrázkem samotného New Yorku, který v tu chvíli znal všeho všudy čtyřicet sedm minut, a který pro něj prozatím nebyl zcela spolehlivý, prozatím žádná *terra firma*, spočívající jako obvykle na svém zemském loži; a jenom pro dokreslení výjevu s kulisami dešťových kapek na okenních tabulkách – s nutností neustále reagovat na repliku, abyste hráli svou roli, ať připraveni nebo ne, bez ohledu na rozpoložení diváků a bez ohledu na náladu druhých herců, která tolik ovlivňuje drama, jež společně komponujete, střídavě jeden za druhým, monolog za monologem, verš za veršem. – Blondýnka byla nesmírně krásná, s širokými, přirozeně růžovými ústy. Tmavovláska nebyla o nic ošklivější, i když se zdálo, jako by se právě přestala mračit a ještě vraštila čelo. Afričanka na něj upírala bezvýrazný pohled svých lékořicově černých očí. Navíc – a právě proto mu připomínaly „Tři Grácie“, žádná z nich neměla sebemenší jizvu po neštovicích, což bylo vzácné. Brzy se měl dozvědět, že tato výsada je v kolonii téměř běžná a nestojí za řeč, nicméně v tu chvíli to byl pro něj úžasný objev. A tak Smith, stojící venku, civěl dovnitř, kdežto pro ty tři, upřeně hledící ven, do tmy schodiště, odkud se vynořila osvětlená tvář a dvě bledé ruce svírající šustivé papírky, byl běžnou součástí běžného dne. Pro ně modrozelený domovní štít z connecticutské borovice od nepaměti čelil každodennímu světu, tak jako

vždycky, a ony prožívaly svůj každodenní život, řádně ukotvené (jak se domnívaly) každá ve svém příběhu, se svými láskami, smutkem, hněvem a nadějemi, všechny dávno dospělé a dávno smířené s osudem. On jediný nebyl ničím spoutaný a stále svobodný; jediný, od něhož mohly očekávat rozptýlení, nějaké novinky, cokoli z jiných světů, co může takový cizinec ztělesňovat. A třeba si to i přály. Protože pokud se vám váš osud nelíbí, existuje naděje na milost, stejně jako na zatracení v tom smyslu, že štěstěna je vrtkavá. Věhlas bohyně spočívá toliko v její nestálosti, a cizinci jsou jejími všeobecně uznávanými posly. Přinášejí s sebou jiskřičky nových nadějí. A když tento cizinec stanul před prahem, patrně spatřily mladého muže asi čtyřiařicetiletého, oblečeného v zeleném, bez paruky a s krátce zastřiženými rezavě hnědými kučery, s nebojácným výrazem v očích, který se na ně usmíval, takže se mu krčily pihy na nose.

„Dámy,“ pozdravil je.

Tmavovláska úmyslně zívla. „Zavři dveře, Zefyro,“ řekla.

„Nezavírejte je,“ řekl Smith.

„Proč ne? Tohle je salon, pane, žádné pouliční divadlo. Obchodní prostory jsou v přízemí. Letmý pohled vám musí stačit – vzhledem k vašim způsobům.“

„Jenže já jsem hrozně zvědavý.“

„Tak to máte smůlu. Dobrá. Zefyro, počítej do tří a pak zavři dveře. – Cože? Nestačilo to?“

„Vůbec ne,“ nedal se Smith. Hezká dívka ukázala dolíčky ve tvářích, Afričanka zvolna zavrtěla hlavou a věnovala se dál svíčke.

„Jak galantní,“ poznamenala tmavovláska a zatvářila se, jako by mluvila o nějakém hmyzu. „Je to nuda.“

„Podle sestry je nuda všechno,“ vložila se do hovoru světlovláska. „Všechno kromě jízlivých poznámek. Nebo to aspoň tvrdí. Některé z nás ale tak protivné nejsou. *Některým* z nás poklona nevádí. Jste otcův zákazník, pane? Nechcete jít dál?“ Zrůžověly jí tváře, jako by to řekla schválně. Očividně byla velice mladá, tak šestnácti, sedmnáctiletá.

„Jste hodná,“ řekl Smith a nehýbal se z místa. „Ale vážně, přísahám, že ze mě nemluvila troufalost, ale nenasytnost. Mám za sebou šest týdnů na moři a všechny vlny vypadaly úplně stejně, jedna mokrá vlna za druhou. Moje oči jsou vyhladovělé a teď by spořádaly vola.“

„Až takhle?“ odušila pohrdavě tmavovláska. „Směšnější přirovnání jsem neslyšela.“

„Ale posloužilo svému účelu.“

„Ničeho jsem si nevšimla.“

„Usmála jste se.“

„Já se ale neusmívám.“

„Přísahal bych, že jste se pousmála.“

„Ne. Vy a ty vaše nenasytné oči to vidíte špatně. I když pochybuji, že byste přestal plácát.“

„A co je tady k smíchu?“

„Vaše nevychovanost je nakažlivá. Přenášíte ji na nás.“

„Můžu tedy dál, aby to bylo podle předpisů?“

„Z místa, kde jste, vás slyšíme docela dobře.“

„Tabito!“ okřikla ji druhá dívka, ale nebylo to nic platné.

„Takhle drze si asi prohlížíte všechno, vidíte? Všechno je dost dobré?“

„Promiňte, můžu si to dovolit, když jsem s galantností nepochodil.“

„Jste z Londýna, pane?“ zkusila to hezká dívka znovu.

„Ano, jsem,“ odpověděl.

„Ráda bych – máte – máte – nemáte náhodou –“

„Moje sestra chce říct,“ vložila se do toho tmavovlasá Tabita a nasadila posměšný tón, „je-je jestli tři-tři třeba ne-ne nemáte v zavazadle nějaké romány? Protože je doslova hltá a přečetla všechno, co je v New Yorku k sehnání, takže musí na každém, kdo přijede, vyškemrat něco nového.“

„Buď zticha!“ vykřikla Flora a tváře jí znovu zrůžověly.

„Jednu nebo dvě knihy v kufru opravdu mám,“ řekl Smith, „a pro vás je rád vyndám. Vy to neschvalujete?“ obrátil se k Tabitě.

„Romány mi moc nesedí.“

„Vám asi kromě nadávání a popichování nesedí nic.“

„Pták se podle mě necítí dobře v sebekrásnější kleci. Dobrý večer, tatínku.“

Smith sebou trhl. Lovell se potichu vrátil, černě lakovanou krabičku z japonského dřeva v rukou, a se zamyšleným výrazem ve tváři stál bůhvíjak dlouho vedle něj.

„Vidím, pane, že s mými dcerami jste se už seznámil. Tabito, Floro, to je pan Smith, obchodník. Radši se ho ale neptejte, s čím obchoduje. Nuže vstupte, vstupte, nezaclánejte ve dveřích. A to, co máte v rukou, klidně položte na stůj, buďte tak hodný. Já starý trouba jsem se totiž spletl.“

„Jak nezodpovědné, tatínku,“ poznamenala Tabita.

„Ach, ano...,“ řekl jenom Lovell a zpražil ji pohledem.

Míchání karet začalo nanovo, tentokrát ovšem Lovell vydával nové poukázky a zároveň hbitě stahoval některé z těch, které už vydal, a vyměňoval je za jiné, se stejnými zbytky tisku a rovněž záhadné. Nyní už neodpočítával nahlas a vypadalo to, že každou poukázku s označením „Rhode Island“ vrací zpátky do truhly.

„Dostal jste pěknou sumu peněz, pane Nenasytný,“ řekla Tabita.

„Pokud to *jsou* peníze,“ odušil Smith, „a ne nějaké tiskařské padělky.“

„Zvyknete si na ně. – Tatínku, měl byste ho pozvat na večeři.“

„Už mě to napadlo, dítě,“ řekl Lovell. „Tady máte zpátky na vaše čtyři guineje, jak to leží a běží. Nechtěl byste s námi zítra povečeřet?“

„Opravdu si to přejete?“ řekl Smith.

„No tak, no tak,“ usmál se Lovell tak, jako by potřeboval promazat čelisti zrezivělé nepoužíváním. „Přece si to nebudeme kazit špatným začátkem. Naše domluva platí, pane, a když všechno půjde dobře – když všechno půjde tak, jak jste slíbil –, neexistuje mezi námi žádná rozepře, právě naopak.“

Vylodil jste se na vzdáleném břehu a změna vám po drsné plavbě prospěje, o tom jsem přesvědčen.“

Nedalo se říci, že by Lovell uspěl se svým otcovským tónem, kterým se pokusil zapůsobit, protože „drzý štěně“ a „prolhaný darebák“ nejsou právě vlídná slova a jednou vyřčena hned tak nezmizí, aniž by po sobě zanechala ošklivou pachut', nicméně na pozvání se trvalo, po prvním odmítnutí bylo znovu zopakováno, a Smith, poté co v domě přece jen našel dost, co by ho mohlo zajímat, konečně přijal. Domluvili se, Smith se na rozloučenou uklonil slečně Tabitě a slečně Floře a dvě minuty nato už zase stál na ulici, i s učedníkem Izajášem, kterého mu zapůjčili jako nosiče zavazadla.

Teď už hustě přšelo a proud vody, ženoucí se strouhou uprostřed ulice, odnášel ze Zlatého vrchu dolů městské splašky a odpadky. V kopci i směrem do města sotva znatelně vystupovala z větrné noci úzká vozovka slabě osvětlená lucernami. Izajáš, ve snaze dostat službě v kanceláři s dřevěnou střechou, nadával a snažil se posadit si kufr výš na rameno, ale váha ho tlačila dolů. Ve srovnání s vytáhlými, tuberkulózně vyhlížejícími uční u obchodníků, které znal Smith, měl dobře stavěnou postavu s širokými plecemi a pleť mu svítila nevídanou čistotou, nicméně pokud šlo o oblečení, mladík z ostrova Mannahatta se očividně plně ztotožňoval se vkusem svých bratranců z tržiště na Eastcheap Street a jejich zálibou v křiklavých parádičkách. Na přednicích měl Izajášův kabát víc zlatých prýmků, než mívali mnozí admirálové, i když to byla pouhá barva a žádné zlato, a jeho boty se vyznačovaly důmyslně propracovanými dvojími přezkami a zúženými špičkami.

„Zpropadený dílo,“ prohodil a zoufale si posunul břemeno výš. „Tak kudy teď?“

„To mi řekni ty, kamaráde,“ odpověděl Smith přátelsky. „Někam, kde to je čisté a pohodlné, se slušnou kuchyní po ruce, a kde ze mě hned nevytáhnou všechny peníze. – Žádný dům lásky,“ dodal, když viděl, jak Izajášovi zasvítilo v očích. „Jen obyčejné ubytování.“

„Takže u paní Leeové na Broad Wayi,“ rozhodl Izajáš. „Ale váš kamarád nejsem, ať tím myslíte, co chcete. Já vašim řečem nerozumím.“

Uzavřený do vzdorovitého mlčení vedl Smithe po kluzkých dlažebních kostkách. Nebyla to příjemná chůze podél potměných domovních průčelí, cihlových, vypínajících se do výšky, i pouhých dřevěných chatrčí, či mezi tmavými opuštěnými pozemky, odkud se nesl nářek neviditelných zvířat. Všechno zurčelo, bublalo, cákalo a kapalo – neustála a nevíтанá vodní hudba. Šikmo šlehající déšť, ledový jako oceán a skoro stejně dravý, promočil límec i vlasy, zledovatělé kapky ženoucí se vody pronikaly do uší a prokřehlé prsty bolely. V předklonu kolem nich proběhlo několik schoulených kolemjdoucích s plátěnými pytli přes hlavu, pokud je měli, a Smith ztratil pojem o tom, kolikrát odbočili v labyrintu města, který je dovedl ke dveřím, na něž Izajáš, po patnácti minutách v lijáku, zaklepal. Smithovi to nicméně zvedlo náladu. Jeho poslání začalo lépe, než předpokládal; nadto to byl mladý muž při penězích, který právě vystoupil na břeh v neznámém městě na druhém konci světa, nově příchozí aneb (jak už prohlásil) právě stvořený na ostrově Thulé. A tyhle věci jsou přesto příjemné, pokud se peníze dají jakýmsi zvláštním způsobem snadno zaměnit za bezcenné papírky, pokud vám to město nahání strach a zároveň ve vás probouzí očekávání. Protože co by to bylo za člověka, který by v zemi, která je pro něj nová, necítil hmatatelné vzrušení, jemuž by se nezrychlil tep a v němž by se neprobudilo rostoucí očekávání, když každá ulička může skrývat dobrodružství, za každými dveřmi může číhat nebezpečí nebo radost nebo štěstí.

Ve chvíli, kdy se na Broad Wayi otevřely dveře, otálel Gregory Lovell v salonu. Jen máloco ho dokázalo překvapit, a když se to stalo, z duše nesnášel pocit, jako by se mu pevná půda náhle propadla pod nohama a zmizela ve vzduchoprázdnu. Flora v přízemí dohlížela na Zefyru při přípravě večere, které

by se dočkali i bez jejího komandování. Jen Tabita ještě seděla s rukama v klíně na pohovce. Od chvíle, kdy mu před třemi lety zemřela žena, míval Lovell ve zvyku požádat někdy starší dceru o názor – v roli, kterou dříve zastávala její matka. Dnes ale, z nějakého zvláštního důvodu, se jí problém mohl osobně dotýkat a žádat o radu se zdálo v tomto smyslu nerozumné.

„Proč myslíš,“ začal pomalu, „že by mladý muž s penězi předstíral, že je nemá – nebo to aspoň zpochybňoval?“

„A má peníze?“ zeptala se Tabita.

„Řekl bych, že má, ano. *Myslím*, že zbytek jsou jen řeči, záměrné mlžení. Písek, který nám háže do očí. Nedokážu ale říct, proč. Co si o něm myslíš?“

Stejnou otázku položil toho večera v kuchyni u kamen Iza-jáš Jemovi a také kapitán *Henrietty* svému prvnímú důstojní-kovi, poté co loď zakotvila na deštěm bičované, vzdouvající se černé hladině Východní řeky.

Do rána už město obletěla zvěst, že přijel cizinec s kap-sami plnými zlata.

II.

Jako musí zedník přikládat cihlu k cihle, aby výsledná zeď byla rovná a kolmá, tak se i Smithovi příštího dne vybavo-valy jednotlivé střípky jeho vědomí, když ležel na rozkládací posteli v pokoji ve štítu domu paní Leeové a znovu si skládal svět dohromady.

Nejprve bílý strop. Potom si postupně uvědomoval, že tohle nejsou tmavé, vlhké dřevěné trámy šest palců nad jeho nosem, do kterých se probouzel na své pryčně v kajutě na palubě *Henrietty*. A poté vědomí toho, proč přijel, a celá pestrá mozaika předchozího večera. A palčivá zvědavost. Oknem ve štítu svítilo slunce. V košili vyskočil z postele, otevřel dokořán okenní křídla a přivítaly ho střechy a zvo-nice kostelů; spousta nepříliš vysokých domů s širokými okapy v holandském stylu i obvyklé anglické střešní tašky,

s mnoha kostely vypínajícími se vzhůru, s věžičkami i s kupolemi, a zvolna se kolébající dřevořezbou stěžňů za nimi; to všechno umyté, rozjasněné a třpytivé díky vodám, které se včera v noci vylily z mračen, a jedna – dvě – tři – napočítal šest flíčků oslepujícího světla usazených ve výšce, což byly určité větrné korouhvičky města New Yorku, zlatavě kroužící v uhánějících vrstvách oblohy, kde se střídala modrá, bílá, modrá. Když se vyklonil a natáhl krk z okna, ukázalo se, že Broad Way je vlastně dlážděná, průměrně široká třída, lemovaná na straně u paní Leeové nízkým stromořadím. Oběma směry jezdily koňské povozy, káry pouličních prodavačů a rychlým krokem chvátali chodci. A někde dole, téměř ukrytý mezi větviemi, kdosi zametal poslední listí a v jakémsi africkém nářečí zpíval tak smutně, jako by mu srdce už dávno puklo žalem a on teď ty zvonící střepy hází bez ladu a skladu do pytle.

Nicméně Smith se dokázal od letících mraků i spěchajících chodců odpoutat. Vodou ze džberu si opláchl obličej, převlékl si košili a vklouzl do kalhot a kabátu; s dupotem seběhl po schodech a vyděsil vdovu Leeovou, která právě roznášela stravníkům do sálu v přízemí ovesnou kaši s ledvinkami.

„Budete si přát snídani, pane?“ zeptala se s větší mírou zdvořilosti, než jakou obvykle svým hostům projevovala, protože s ranní roznáškou mléka se už i k ní doneslo, že aniž to tuší, ubytovává nesmírného zazobance tak naditého penězi, že stačí štouchnout a sypou se z něj samy.

„Děkuji, nebudu,“ řekl Smith, aniž se zastavil. „Dám si něco cestou. Hezký den!“ Dveře v hale se za ním s prásknutím zavřely a byl pryč.

Zpěvák už odešel a na ulici bylo rušno. Na kterou stranu se dát? Doleva Broad Way podle všeho vedla na zelenou obecní louku, uzavřenou vzadu jakýmsi důmyslným ohrazením či oplocením, ale hlavní dopravní proud směřoval spíš vpravo, kde byla hustší zástavba a kde očividně tepalo srdce města. Tam mířily dvoukoláky naložené chlebem a konvemi s mlékem a Smith kráčel, nebo spíš svižně rázoval dlouhým krokem podle nich. Dlážděná vozovka se očividně táhla po

vrcholku mírného kopce, do něhož ostrov svíraly obě řeky, a připomínala páteř jakéhosi stvoření spočívajícího z větší části pod vodou, s dlažebními kostkami coby těžkopádnými obratli. Na obě strany spadaly dolů po svahu postranní ulice, ale za Broad Way, na té straně, kde se nacházel dům paní Leeové – a tedy na západní, jak usuzoval – stály domy jenom v jedné řadě, s nepočtenými a nevzhlednými chatrčemi vzadu. Odtud cesty klesaly k podezřele vyhlížejícímu pobřeží s pramicemi vytaženými mezi zažloutlé trsy trávy a brodivými ptáky, kteří si vykračovali bahnem po odlivu. Těžiště města očividně spočívalo na východě. Tam výhled přes otevřená prostranství vypovídal o rodových liniích úzce spjatých s vysokými domy v amsterdamském stylu, jejichž stupňovitá schodiště vedla k vyvýšeným vchodům. Nebo spíš – při bližším pohledu – vzájemně propojeném amsterdamském a londýnském stylu, protože protáhlá průčelí prvního se tiskla k širokým bokům druhého. Právě z tohoto propletence uliček se Smith minulou noc v dešti vynořil a sem se nepřetržitě valili z hlavního proudu na Broad Way prodejci s kárami i pouliční prodavači ovoce a zeleniny, spěchající obchodníci i učedníci na pochůzkách.

Svátečně naladěný Smith však pokračoval po Broad Way, pomalu prošel kolem kostela se čtyřhrannou zvonící, který sem mohl být klidně přenesen (jako kořen růže ve vlhké pytlovině) z kteréhokoli většího města kteréhokoli anglického hrabství, a kolem bowlingového trávníku – coby slzičky dokonalé zeleně, chráněné před nohama chodců zábradlím, až nakonec ulice přešla ve cvičiště před pevností s větrnou promenádou vzadu, odkud bylo v jiskřivém vzduchu nalevo, napravo a všude kolem vidět včerejší šedivou vodní plochu, proměněnou v divoce tančící modrou s bílými čepičkami. Byl to mys, poslední výběžek, nejbzdálenější místo ostrova; silný vítr se v nárazech opíral Smithovi do hrudi. Hedvábí unijní vlajky na stožáru pevnosti se nadouvalo a třepetalo, ale pevnost sama působila při bedlivějším pohledu pokud ne zcela opuštěná, tak přinejmenším viditelně zasažená ohněm, se

začernalými zdmi a střechami místy propadlými až na holé, ožehnuté krovy. V budce vedle brány, podobný červenému žoku, poklimbával s hlavou skloněnou strážný. Nově vypadala pouze dřevěná konstrukce vedle pevnosti, jakési podivně vyhlížející zařízení ze světlých fošen, jehož funkci Smith zprvu nedokázal odhadnout. Šibenice bez oprátek? Tablo s hmyzem v nadživotní velikosti, kam nadšený sběratel hřebíky přitlouká zdechlé sovy, lasičky a veškerou konkurenci, která údajně loví v pánově revíru? Fošny byly zacákané temnými pramínky a skvrnami; zmateného Smithe zamrazilo – a teprve když se naklonil blíž, pochopil, že vlákna, s nimiž si pohrává vítr, jsou lidské vlasy, ještě s kořínky v pergamenově žlutém skalpu. Bylo jich určitě čtyřicet, padesát, šedesát, přibitých hřebíky, a zblízka páchly jako zkažené maso. Prudce ucouvl.

Vlevo od něj, za domy, lákal rozkymácený les stěžňů, ale Smith přijal pozvání rušné ulice a zamířil do chřtánu města. Tady už byla zámožná obydlí se třpytícími se okenními skly a služebními, které doběla drhly zápraží a schodiště; byly tu i účetní firmy, stánky a obchody; život kypící v nejrozmanitějších podobách; a ačkoli domy nepokrytě svědčily o majetku, odpovědí města New Yorku na moderně řešené čtvercové uspořádání West Endu byl přístavní ruch přímo v ulicích – v Londýně věc nevídaná. Povožníci přepravující krabice, bedny, lísky a sudy; rodiny přistěhovalců, které se s veškerým majetkem právě vylodily, v očích nepochybně totéž ohromení jako on; a zástup vlekoucích se černochoů v okovech, jež podmalovávaly vícehlas ulice skličujícím řinčením. Londýnští pouliční prodavači ovoce nevychvalovali jablka přímo u dveří starostova domu a zlatníci neprovozovali svou živnost vedle drobných překupníků s výbavou na moře. Něco se i přehlíželo a něco svou přítomností přímo zaráželo. Smith zakázal svému mozku brát v potaz to, co cítil, což byla bezděčně vypěstovaná reakce městského člověka tváří v tvář zápachu, přičemž jeho mozku chvilku trvalo, než zpracoval novou informaci o několika druzích zápachu,

kterých si nemá všímat. Nejhorší z newyorského „buketu“ byl zápach skalpů. Trochu ryby, trochu výkaly; sem tam nějaké vnitřnosti a sem tam lejno; nicméně žádná patina špíny, žádná hnědavá, nos obtěžující kloakální paleta pachů, žádná stopa stoky v ovzduší. Obraz života města, hlásily mu oči. Procházka za městem, na pobřeží, potvrdil radar jeho nosních dírek. Žádný puch a ani žebráci, jak si uvědomil. Celé minuty pomalu krácel nejživější částí města, a přesto se kolem něj neshlukli žádní malí arabští tuláci bez domova, posetí boláky, žádná uslintaná babizna, ze které táhl gin, mu necloumala rukávem a u nohou mu nesténali mrzáci v roztrhané uniformě. Klidně se procházel mezi neznámými lidmi, kteří si vesměs v loterii života očividně vytáhli aspoň trochu toho zdraví, sil a přiměřeného štěstí. Nemluvě o výšce. Na piazza Covent Garden byl Smith obvykle o hlavu vyšší než okolní dav; ale tady, v rušné mase pohupujících se hlav, nepřevyšoval průměr.

Snad díky tomu, že nebyl zatížen běžnou podrážděností z ulice, Smith, aniž si to uvědomil, odhodil i svou obvyklou ostrážitost městského člověka, a jak se kochal a opájel okolím, vůbec si nevšiml, že mezitím si druzí začali všímat jeho a pozorovat ho. V místě, kde se rameno přístavu vklínilo mezi domy, se zastavil a obdivoval vykládku lodí. Prošel na úzké náměstí, kde od dveří ke dveřím běhali tiskařští učedníci se stohy novin, a pousmál se, když na otázku, jak se náměstí jmenuje, uslyšel, že Hanoverské, protože jeho londýnský protějšek sice neoplýval takovým množstvím tiskařské černi, zato měl více tanečních sálů osvětlených stovkami svíček. Před sebou zahlédl kavárnu, z níž se linula vůně teplého chleba a jemně mleté kávy, a bez rozmyšlení udělal to, co by doma ani kdekoli jinde neudělal, aniž by si byl naprosto jistý okolím. S úmyslem ubrat z neskladného štosu Lovellových bankovek příslušný díl a dát si snídani vytáhl na ulici celou náprsní tašku. V tu chvíli se jeden z těch, kdo jej sledovali, bleskurychle vrhl dopředu, chňapl po ní a dal se na útěk ulicí.

Smith držel v ruce celé své jmění – a vzápětí o všechno přišel. Připadal si jako hlupák. Tupě zíral na prázdnou ruku, v níž předtím byly peníze. A kromě toho i listina, která – na to ale nebyl čas. Váhal, jestli má začít křičet „Chyťte zloděje!“, a když si představil řetězec pravděpodobných důsledků, zavrtil hlavou jako člověk obtěžovaný mouchami a místo toho začal zloděje v tichosti pronásledovat sám. Svou chvilkovou neschopností jakéhokoli pohybu už poskytl chmatákovi náskok nějakých dvaceti yardů, a třebaže jeho nohy pracovaly a šosy zeleného kabátu za ním vlály, cíl jeho pronásledování mrštně proklouzl dozadu za domy a kolem rohů do postranních uliček. Ulice New Yorku kolem něho už neubíhaly procházkovým tempem, nýbrž sprintem; táž scenerie, táž směsice důvěrně známého v těsném sousedství cizorodého, jako černé a bílé čtverce šachovnice, jenom zrychlené a posléze rozostřené. Některé úseky trasy vlastně šlapal minulou noc, jen neměl čas je teď poznat, když lapal po dechu, když mu divoce bušilo srdce a po týdnech na palubě lodi cítil nežádoucí slabost v nohou, zatímco kličkující, uhýbající, prolétající se a uhánějící postava vpředu se nepřibližovala, ale naopak vzdalovala. Zloděj byl štíhlý, s dlouhými rovnými černými vlasy, zdánlivě neúnavnýma nohama v šedivých kalhotách ke kolenům, a jeho bosá špinavá chodidla kmitala; to jedině mohl Smith říct, protože odstup se zvětšoval.

Běželi teď do kopce. Před sebou uviděl volný travnatý terén, usoudil, že všechny ulice vedou rovnoběžně nahoru k nějakému otevřenému prostranství a uchýlil se k zoufalé taktice; vřítíl se do další příčné ulice vpravo a znovu vlevo a vzhůru s úmyslem zkřížit na vrcholu uprchlíkovi cestu. Tahle ulice byla téměř vyliďněná a Smith, když vyrazil nahoru, souběžně – jak doufal – se svou peněženkou, co nejvíce natahoval krok. Příčné ulice zmizely a neměl už možnost přesvědčit se, jestli mu lest vyšla. Holé zdivo, nužné dveře a pusté parcely. Bušící srdce a plíce v jednom ohni. Horní konec ulice se blížil. Znovu se vrhl doleva a s prudkým

oddechováním doběhl na konec původní ulice v naději, že každou chvíli znovu narazí na svou kořist. Zahnul za roh.

Nic, nikdo. Na téhle straně nebyl vůbec nikdo v dohledu. Klokotající proud městského provozu směřoval jinudy a tahle ulice teď byla úplně opuštěná. Jen stovka zavřených dveří v jasném dopoledním světle a za každými, jak mu došlo, když pochopil celý dosah svého omylu, mohl zloděj zmizet. Nemohl klepat na všechny. Otočil se dokola. Ukázalo se, že ona zelená plocha je zpustlá obecní louka. Kráva, která na něj civěla, s uklidňující nevšímavostí přežvykovala. Zloděj se mohl ukrývat za každým křovím. Anebo taky ne.

Smith si zapřel ruce o kolena a oddechoval. Usilovně se také snažil zvládnout svoje emoce, zastavit rozhořčený pohyb úst, kterým se chtělo formulovat – kterým se chtělo křičet slova, jež by neschvaloval. Když se mu přestala zvedat hrud', zkusmo se na krávu usmál, a pokud jeho výraz tak trochu připomínal otevřený zobák, což se stává u mrtvých, když se struny v těle ve smrti napnou a dozadu stažené rty obnaží zuby, bylo to nicméně chtěné, a to byl také jediný klad, který z toho v tu chvíli vytěžil. Kráva se tvářila lhostejně.

Poté Smith vkročil na obecní louku, minul kriketové hřiště vymláčené v brankách na prach, prošel kolem vypalovací pece, milíře a stáda ovcí, až se ocitl mezi stromy, kde si mohl být naprosto jistý, že ho nikdo nepozoruje; a tam, v bezpečí, o němž se předtím vůbec neobtěžoval přesvědčit, obrátil naruby kapsu kabátu, v níž měl náprsní tašku, a přezkoumal svoje finanční prostředky. Jak doufal, některé poukázky díky jeho nedbalosti vypadly a zachytily se uvnitř. Moc jich ale nebylo. Jednu po druhé vytahoval ven a počítal. Pět – šest – šest šilinků a šest – a osmipence – a tahle umazaná slupka je taky šestipence – a další šilink. Osm šilinků, osm pencí v měně – přimhouřil oči – New York a New Jersey. Vetchost papíru mu teď připadala naprosto podružná. Navíc si s úlevou vzpomněl na hromádku pravých mincí, kterou nechal válet u postele. Něco kolem devětadvaceti šilinků, když před-

tím počítal se sumou šestkrát větší. Rozvažoval. Může žít tak, jak si představoval? Ne. Bude muset žít, jak se dá.

Když se – už opět se svým neodolatelným úsměvem – vynořil z úkrytu, připadala mu ulice na vzdáleném konci obecní louky nějak povědomá a chvilka chůze tím směrem to potvrdila. Byla to Broad Way, pokračující opačným směrem než byl ten, kterým se původně vydal on. Oběhl obloukem celé město. Tohle byl New York, úplně celý. Obecní louka byla na druhém konci obehnána dřevěnou ohradou a Broad Way, jejíž dlažba ustoupila cestě pro dvoukoláky, pokračovala za ohradou k dalšímu strážnímu stanovišti. Zkusil se zeptat strážného, který si krátil čas pliváním na zem, jestli někoho neviděl. Někoho běžet kolem.

„Může bejt,“ utrousil.

Smith zkoumal chtivý výraz v jeho tváři a zvažoval stav své peněženky.

„Takže neviděl, že ne?“ řekl.

„Ne,“ potvrdil žoviálně voják a vsunul si hliněnou dýmku zpátky mezi zuby.

III.

Čtenář si asi umí představit, oč sklíčenější a o co pomaleji se Smith vracel zpátky; jak mu nyní tváře kolemjdoucích, ze kterých předtím vyzářovalo spokojené pohroužení do vlastních záležitostí, připadaly upjaté, kolik tajnůstkářství a podlosti v nich četl a jak byly nedůvěryhodné. Jak se mu i samotné město, před pár minutami pozoruhodné a nové, zdálo provinční, malé, venkovské a opovržením hodné a ve srovnání se všemi evropskými metropolemi k smíchu, a tak dále, a jak klamný byl lesk, který na něm toho rána ležel. I ta vůně čerstvého chleba po návratu ke kavárně povzbuzovala jeho chuť k jídlu s menší slastí. Na prahu zaváhal. Předpokládal, že ve chvíli, kdy ho okradli, na něj nebylo oknem kavárny

vidět. Mohli ho ale zahlédnout, když utíkal kolem. Někdo z hostů třeba právě v tom okamžiku vycházel ven nebo vcházel dovnitř. Mohlo jim dojít, jaká to je pro něj pohroma. No dobrá, dobrá: nedá se nic dělat, chce to jen získat čas a tvářit se, že se nic neděje.

„Obsluha!“ vykřikl, když vcházel do dlouhé, nízké místnosti zahalené baldachýnem kouře mísícího se s párou, v níž si lidé, samí muži, povídali drsným šepotem, který se zvedal a opadal jako maskulinní moře. Se sebejistě roztaženými nohama a koleny od sebe se usadil na židli u neobsazeného stolku a přátelsky se usmál na všechny strany.

„Obsluha!“

Hlavy se otočily, nicméně klidně a pomalu; ne tak – usuzoval, aby to potvrdilo zájem o drama, jež mělo vstoupit do napínavé druhé poloviny. Nikdo neočekával druhé dějství *Poškozeného cestujícího*, ve kterém venkovský prostáček Simon přičiněním podvodníka o všechno přijde a je vydán na milost a nemilost pochybnému soucitu Sira Bartoloměje Spravedlivého (právníka) a Madam Přičinlivé (kuplířky). Kavárna jen nepatrně ožila, což nastává v každém takovém podniku, když mezi stálé hosty zavítá někdo cizí; další neokoukaná hlava, chvástává, moudrá nebo pošetilá – podle situace, kterou lze naverbovat do velkého, mnohočetného organismu sálu, který čas od času o někoho přijde nebo někoho získá, jak lidé přicházejí a odcházejí, nicméně mluví a mluví.

„Ano, pane?“ přispěchal chlapec v bílé zástěře. „Čaj, kávu nebo čokoládu, pane?“

„Konvici černé kávy, bez kraví šťávy.“

„Ano, pane. Něco k tomu?“

„Ošatku s rohlíky.“

„Ano, pane. Noviny, pane?“

„Jaké máte?“

„*Post-Boy*, *Intelligence* a *Monitor*, pane.“

„Takže všechny troje.“

„Ano, pane. Okamžik, pane. Na *Post-Boye* si asi budete muset počkat, pane. Dneska dopoledne je tady jen jeden

výtisk, pane, a ten mají ti pánové tamhle.“ – Od okna se na něj usmívala mladší dvojice, jeden vousatý a druhý v brýlích s obroučkami z rohoviny.

„Tak jen ty dvoje,“ řekl Smith. „Nemusíme je obtěžovat.“

Přinesli rohlíky přímo z trouby a kávu v cínové konvici, která v Londýně vyšla z módy už před deseti lety, s rovnými boky a ouškem bez sebemenší ozdoby. Chlapec se přihnul se snídání na jednom tácu, zatímco druhé dva mu balancovaly na natažené paži, posunul se, narovnal hlavu a uvolnil tak složené stránky, jež tiskl bradou k rameni. Položil je před Smitha a odkroužil dál v další figuře svého kavárenského tance. Smith si uvědomil, že se mu vrátila chuť k jídlu. Vdechoval vůně linoucí se z ošatky a hrnku, jako by to byli přátelé, které může obejmout kolem ramenou, a s novinami opřenými o konvici se pustil do jídla, žvýkal a mazal máslem, olizoval si drobky z prstů, zatímco řinčení talířů, hovor a bublající tekutina vyluzovaly důvěrně známou hudbu a hrály *continuo*.

Když se dosyta najedl a přešel od prvního bezpodmínečně nutného šálku přes nevyhnutelný druhý ke spontánnímu třetímu, který si mohl po libosti vychutnávat, aniž tím vzbudil nějaký zvláštní rozruch, z něhož by mohl usuzovat, že se má mít na pozoru, pohodlně se na židli opřel, rozložil před sebou místní noviny a mezi letným procházením titulků si místnost lépe prohlédl. Zasedání obecní rady. Ocet, sladová whisky a destiláty k dostání za nejvýhodnější cenu. Být to doma, ve známém prostředí, byl by schopen bez zaváhání říct, na jakou skupinu příslušníků početného impéria milovníků kávy tento podnik míří: je-li tu místo pro poezii či obžerství, filosofii či námořní pojištění, pro obchod se Západní Indií či pohřební spolek nosičů masa. Lodě, které připluly, lodě, které odpluly. Dražba pozůstalosti po panu De Kype- rovi na Long Islandu, včetně lesa. Nabídka tisků na zažloutlých stěnách byla pestřejší. Mapy, prostořeké rýmovačky, pár balad – některé oplzlé, a neodmyslitelná podobizna krále: Jirí s vypoulenýma očima vládnuocí na nepřiliš zdařilé grafice. Dopis z Albany, týkající se chování Mohawků. Kázání

k vysvěcení pomníku zesnulého reverenda Veseye. K pronajmutí: farma, pozemky za městem, okolí Rutgerovy farmy. A firma? River Cargos Landed. Negerská holka na útěku: odměna jistá. – Jediné, co si z toho odnesl, byl dojem všeobecné podnikavosti, snad s nepatrným povědomím o místních zákonech. Divadelní inscenace klasiků: Epická báseň „Pozdravena budiž, svobodo, sladká útěcho Britova srdce“ v provedení slavné paní Tomlinsonové: uvádí město u příležitosti narozenin Jeho Veličenstva. O kousek dál ležely na stole mapy a podepisovala se smlouva; a kroužek mužů – obchodníků, soudě podle pískové barvy jejich oděvu – zpovídal advokáta v černém taláru. Někteří z hostů však měli větrem ošlehanou tvář námořníků a někteří byli jen chlapci, kteří se navzájem hecovali. Zápisy soudního dvora Provincie New York. Špatný právní posudek. Přepravní tarify. Základní zboží u Marta, aktuální ceny. Tady vytáhl z vnitřní kapsy jakýsi potištěný papír, začal porovnávat cifry, a zároveň levým a pravým ukazováčkem přejížděl po sloupcích dolů. Dalekohledy velké i kapesní. Plukovní rozkazy. Večeře Maďarského klubu. Zkrátka tam chyběly rubriky, které měl ve zvyku číst při kávě.

Ještě stále rozesmátá k němu kráčela dvojice od okna a ten v brýlích nesl chybějící *Post-Boy*. Měl nevšedně hladkou, bledou oválnou tvář, které tmavé kruhy rohovinových obrouček dodávaly tak trochu komický výraz. Na hlavě měl strniště typické pro toho, kdo často nosí paruku a momentálně není ve službě.

„Tady to máte,“ řekl neznámý a vrhl na Smithe zvědavý pohled. „To je v pořádku, už jsme je přečetli. Rád vás poznávám, pane, i když možná k pramalé radosti na vaší straně.“ Jeho viditelně kultivovaný hlas zněl pobaveně. „Mohu se zeptat – opravdu jsem vás slyšel říct ‚bez kraví šťávy‘?“

„To jsem jen tak plácnul,“ odpověděl Smith. „Jsem tu krátce a včera večer jsem narazil s jedním londýnským výrazem, který podle mě musí být každému jasný. Takže jsem to dneska zkusil s kavárenskou hantýrkou, jen abych viděl –“

„No, tak s tímhle u Quentina nepochodíte, protože ten je zběhlý v každé angličtině, kterou se dá objednat šálek kávy, nemluvě o holandštině a většině ostatních jazyků, které s námořníky vkročí do dveří. Francouzština, španělština, dánština, portugalská, latina – když ostatní nezabírají. *Nonne, Quentinianus?*“ obrátil se ke chlapci, který ho – obložený tácy – právě míjel.

„*Sic, magister,*“ řekl Quentin a lehce proplul kolem.

„Nepřisednete si?“ zeptal se Smith.

„Pokud víte jistě, že nebudeme rušit –,“ už si ale přisunovali židle a dvěma zdviženými prsty přivolávali Quentina.

„Septimus Oakeshott,“ představil se ten s hladkou, bledou tváří.

„Hendrick Van Loon,“ řekl ten druhý, přičemž své jméno vyslovil s oním lehce hrdelním holandským přízvukem, takže Smithovi chvíli trvalo, než z celku vydedukoval příjmení. Tvář vojáka, příjmení odvozené od brodivého ptáka.

„Richard –“ začal.

„My vás už známe,“ přerušil ho Septimus Oakeshott. „Obávám se, že vás znají všichni, pane Smithi. Jste slavný, a nemusel jste ani otevřít ústa. Jste ten závatně bohatý mladík, který neodpovídá na otázky.“

„No...“

„Pokud na ně, náhodou,“ přisadil si Van Loon, „neodpovíte teď.“

„Hendrickův zájem je profesionální,“ vysvětloval Septimus a jeho komické obočí vylétlo do bílého oválu čela. „Píše vlastně právě pro *Post-Boy*.“

„Nejenom profesionální,“ opravil ho Van Loon. „Naše rodina obchoduje s Gregory Lovellem, takže nás... o vašem příjezdu... informovali, pane Smithi. A abych pravdu řekl, ta novina stojí za to. A náš přítel Septimus si taky nevede špatně, pokud vás to zajímá“ – vrátil pohotově Oakeshottovi – „protože je guvernérovým tajemníkem a my ho podezíráme, že při tom věčném vysedávání u ‚obchodníků‘ má uši pořádně otevřené.“

„U ,obchodníků‘?“

„Na rozdíl od burzovní kavárny, kousek nazpátek na Broad Street,“ vysvětloval Septimus a ukázal bílým prstem do zdi. „Vaří tu lepší kafe a vedou se tu zajímavější řeči.“

Oba se s očekáváním zadívali na Smithe. Ten pochopil, že se ocitl ve společnosti dvou mocností, tisku a vlády, i když v mladším provedení, a bezelstně se usmál.

„Bojím se, že jsem přesně to, co se o mně říká,“ začal.

„Jak vzácné,“ řekl Septimus. „*Přesně* to, co se o vás říká?“

„Ano.“

„Cože, do puntíku?“

„Ano.“

„Naprostá shoda s popisem?“

„Hm.“

Septimus s trpělivým výrazem porcelánové sovy ve tváři vyčkával, jestli se nedozví něco víc; nicméně nedozvěděl, protože Smith byl stejně trpělivý jako on. Přinesli další kávu, ticho mezi dvěma bezelstnými tvářemi se prohlubovalo a Van Loon se pobaveně díval z jednoho na druhého, jako by sledoval šachovou hru. A byl to Septimus, kdo promluvil první a navázal na nit hovoru, jako by se nic nestalo.

„Tak to jste hotový zázrak přírody,“ prohlásil, „něco docela jiného než ostatní smrtelníci. Protože já nejsem to, co se o mně říká, a on taky ne,“ – ukázal na Van Loona. „Mohl byste si z toho vzít lekci. Já nejsem, vy nejste, on nebo ona nebo ono nejsou takoví, jak se říká. Mám-li mluvit za sebe, ráno vstanu a musím vynaložit veškeré úsilí – to je názor mého zbožného otce faráře a mých šesti ctihodných sester – na to, abych napěchoval ten naditý pytel nicotností, nutkání a odpírání zpátky za tvář a znovu ze sebe pro ten den udělal přesvědčivého tajemníka.“

Bílé ruce si úhledně složil přes sebe na stůl. Smith se chápavě usmíval, nicméně přijmout hru stále odmítal. Septimus poklepal špičkou boty do podlahy. Ťuk, ťuk, ťuk, zaťukalo chodidlo.

„To mě na vás mrzí, pane Smithi. Měl jsem za to, že jste hovorný. ‚Vymámil by na jalový krávé tele‘, to byla věta, kterou jsem slyšel.“

„Výmluvností se snažím vysekat z potíží, pane Oakeshotte. Ne se do nich dostat.“

„Očekáváte potíže?“

„A vy, pane?“

„Nikdy,“ řekl Septimus. Napili se.

„Opravdu skvělá káva,“ poznamenal Smith.

„Ano,“ potvrdil Van Loon. „Je z Leewardových plantáží a měla to sem asi blíž než vy.“

„Teď nemluvím jako úředník ve službě,“ řekl Septimus.

„Ale *kdybych mluvil* – kdybych měl na hlavě paruku – pak bych rád zmínil několik kategorií, do kterých bychom vás neradi zařadili. Nelíbilo by se nám, kdybyste byl špion. Byli bychom raději, kdybyste nebyl přísluhovačem vlády. A byli bychom raději, kdybyste nebyl ničema, který přišel do města s úmyslem pošpinit dobrou pověst londýnské burzy.“

„Nejsem špion ani úplatný člověk,“ ohradil se rychle Smith.

Septimus se zasmál. Člověk by myslel, že při tom praskne skořápka jeho upjaté tváře, ale potvrdilo se jen to, že má zuby stejně bezvadné a bělostné, jako to ostatní.

„Pokud jde o mě,“ vložil se jim nenuceně do řeči Van Loon, „tedy – pokud mám mluvit za sebe jako člena naší rodiny, ne za noviny – nám by vůbec nevadilo, kdyby se ukázalo, že jste darebák. Prosím vás, buďte. Pokud jste totiž podvodník, nedojde už na žádné tahání peněz ze starouše Gregoryho a naše plány do budoucna nebudou ohroženy; on vás ale v tuto chvíli bere jako poctivého člověka, takže my taky; rád vám podá ruku a povečeří s vámi.“

„Děkuji,“ řekl Smith.

„No, musím zpátky do tiskárny,“ dodal Van Loon a vstal.

„Bylo by vám tohle k něčemu?“ zeptal se Smith a mávnutím rozevřel list papíru, který vytáhl z kapsy. *Aktuální londýnské ceny*, stálo v záhlaví s datem šest týdnů starým.

„Ale ano,“ řekl Van Loon. „Bylo. *Post-Boy* bude potěšen. Jsou o čtrnáct dní aktuálnější než ty, co obvykle máme.“

„Tak si to vezměte.“

„Dík. Sbohem, Septime. Brzy na shledanou, pane Smithi.“

„Brzy?“

„Jistě.“

A odešel.

„Jak to, že ho brzy uvidím?“ zeptal se Smith.

„Protože večeríte u Lovellových.“

„A všichni to vědí.“

„Vědí. Tohle je malé město.“

„Vážně? Vidím davu lidí, všichni v pohybu, a lodí tolik, že by byl z Quentina rázem polyglot.“

„To je pravda. Nicméně lodě připlují a zase odplují a většina příchozích jenom projde. Vyběhnou po lodním můstku do ulic a jsou pryč. Pohltí je pevnina. New York není nic než jícen. Zůstanou jen někteří. Vy zůstanete?“

„Chvilku.“

„Tedy, pokud se zdržíte do prvního sněhu, uvidíte, jak maličký dovede být. Když ho sevře zima, jsme všichni zachumlaní v jednom štuclu. Sníh v koloniích je docela jiný než ten doma. Rozhodně krutější.“

Septimus si pohrával s čajovou lžičkou.

„Opravdu máte šest sester?“ zeptal se Smith.

„Ano. V Hampshiru.“

„Tak proto to jméno.“

„Tak proto to jméno.“

„Můžu se vás na něco zeptat?“

„Na co ještě, proboha? Naštěstí mám sdílnější náladu než vy. Tak do toho.“

„Vedle pevnosti je taková velká dřevěná deska, a na ní –“

„Přibité skalpy. Ano.“

„Jak se tam dostaly?“

„Jsou důkazem toho, jak moc máme rádi Francouze. V zájmu toho, aby v údolí řeky severně odtud žili jen ti, kdo

mluví řádnou angličtinou – nebo holandsčinou, má vláda spoustu skalpů osadníků *avec un mauvais façon de parler*. Spřátelení Mohawkové tuhle žeň jednou ročně přivezou do New Yorku a my jim zaplatíme hotově. Tady je to příležitost k oslavě. Se svými trofejemi na kůlech pochodují po Broad Wayi a přijme je guvernér. Já stojím po jeho pravici. Všichni jásají. Nezapomeňte, že loňský rok byl poněkud dramatický i tady.“

„Myslel bych, že se vám potíže s jakobity vyhnuly.“

„Vážně? Byl jste loni v Londýně?“

„Ano.“

„A zabýval se...?“

„Co se namanulo.“

„Samozřejmě. A jak to tam vypadalo?“

„Když k nám napochodoval претендент? Apatická sebejistota, že nám nic nehrozí, až do poslední chvíle, a nakonec panický strach pět minut po dvanácté, takže bylo vlastně po všem, ještě než to začalo. Princ přichází, princ přichází, princ se dal na ústup.“

„Áha. Tak tady to bylo zdlouhavé a pozvolné, protože zprávy přicházely se zpožděním a my byli celé týdny v napětí. Šílené týdny nejistoty, jestli na zadní palubě příští fregaty, která zakotví v přístavu, nebude krutovláda s příkazem okamžitě nás všechny obrátit na papežence – ta slova jsem slyšel v tomhle sále, a nedá se nic dělat, takový ocásek Evropy jako my, z politického hlediska, musí mít pro tenhle spor pochopení; a tak vrčíme (nebo ještě hůř) na každého, kdo nám přijde pod ruku a koho můžeme podezírat z loajality ke králi Ludvíkovi jen proto, že má kabát střižený podle francouzské módy. Takže vidíte, jak rostla chuť na exemplární přehlídku divochů s poněkud krvavějšími metodami práce. A kromě toho tady nemáme divadlo.“

„Nemáte?“

„Ne,“ řekl Septimus. „Než jsem přišel já, tak určitě ne. Znovu začal klidně podupávat.“

„Ale – počkejte,“ řekl Smith a začal prohrabávat noviny pod konvicí. „Ale ovšem – co ta slavná Tomlinsonová s klasiky v jejím provedení?“

„To bude v horním sále nad hospodou, s Terpie v kostýmu Británie. Paní Tomlinsonová třímá plápolající pochodeň kultury, ale přilbici bude mít z pozlaceného papíru, a vždycky když zapomene verš, zasvítí jí stehno.“

„Vám se to nelíbí? Peg Woffingtonová to dělá v kalhotových rolích vždycky.“

„Paní Woffingtonová nám předvádí nejen stehna, *ale i* tragédii. Obávám se, že u Terpie to budou *jen ta* stehna. Tady se proslavíte jedna dvě. Viděl jsem ji ve *Verbíři*, myslím Peg Woffingtonovou. Byla úchvatná.“

„A pořád je. Víte, že se rozešla s Garrickem?“

„Ne! Kdy?“

„Před dvěma lety.“

„Ale ne,“ zanaříkal Septimus. „Tohle ne. Opravdu?“

„Ano. Jak jste tu dlouho?“

„Čtyři roky,“ řekl Septimus. Obočí mu vylétlo vzhůru a uprostřed se objevila jemná rovná vráska: jak výmluvná známka pohnutí ve tváři připomínající tvář hliněné figurky, tak porcelánově hladké – bylo to totéž, jako by se válel po podlaze a strhával ze sebe jeden kus oděvu za druhým, rozlícený a bezmezně sklíčený ze svého exilu. Podupávání nabralo na tempu. Smithovi ho bylo líto.

„Řekněme,“ začal. „že novinky z města vypadají takhle: – jistý pán přestal s těmi řečmi o odchodu na odpočinek, a *de facto* odešel. Smetánka se hrnula do divadla dál, ale po šesti představeních ho pro nedostatek mecenášů zavřeli. Tohle divadlo už není v módě, ovšem na nebeskou baň vyšlo divadlo to a to. Onoho jistého pána podezírají z toho, že za úplatek umožnil uvést na prknech Markýze z té a té tragédie. Mužem číslo jedna v komedii je teď jakýsi pan XY. Už je vám líp?“

„Ne. Teď jen citlivěji vnímám ty míle vody, co nás dělí.“

„To je mi líto,“ řekl Smith. Usmál se. „To by mohla být příležitost pro mě. Za to svoje pověstné jmění bych měl postavit divadlo. Nebo operu. Stát se impresáriem. Co tomu říkáte? Dejte mi orchestřiště a červenou sametovou oponu a já se postarám, abyste se tu znovu cítil jako v náručí staré dobré Anglie.“

Septimus zúžil oči a podupávání ustalo. Smith cítil, že si ho jeho společník zničehonic nepřátelsky měří, a uvědomil si, že právě z bezprostřední blízkosti sleduje Septimovy proměny u stolu, od propletených prstů po nachýlenou hlavu; a soudě podle tajemníkůvých rtů sešpulených odporem Septimus patrně rozvinul ono dokonalé zrcadlo z masa a kostí, aby se Smithovi vysmíval.

„Panebože,“ řekl pomalu. „Co všechno vy dokážete splácet dohromady, pane Smithi. Tohle je podle mě příliš nehorázné, abyste se tím zavděčil. Příliš nešetrné, aby se s tím koketovalo. A i když jsem možná, jak říkáte, náruč staré dobré Anglie už dávno opustil, myslím, že ještě pořád dokážu rozeznat, kdy mluvím s chvastounem a kdy ne, takže děkuji; jestli mluvím s někým, komu jde bytostně o věc, nebo s někým, kdo se tak jenom tváří. – A teď raději půjdu, než přijde guvernér. Tu svoji operu si můžete nechat, pane, ale rozhodně zaplatte snídani.“

„Jistě,“ řekl Smith se sotva znatelným zaváháním. „Quentine? Připište útratu pánů Oakeshotta a Van Loona na můj účet, buďte tak hodný. Předpokládám, že tady budu téměř každé ráno.“

„Ano, pane,“ řekl chlapec. „Takže tři šilinky a newyorskou čtyřpenci na dluh, pane.“

Oakeshott už odešel, a jak chvatně vycházel ven, roz-cinkal se za ním zvonek nade dveřmi; Smith, zčervenálý ve tváři, ho beze spěchu následoval. Překvapilo ho proto, když pod visutým horním patrem kavárny ve starém stylu narazil na Septima, který na něj čekal. S pohledem zdánlivě upřeným na vrcholky stěžňů lodí naproti si konečkem

pěstěného prstu nerozhodně mnul, nebo možná poklepával, bledou špičatou bradu.

„Je to možná zbytečná rada,“ řekl. „Nevím, co vás sem přivedlo. A asi to ani nechci vědět, pokud mě nedonutíte, abych po tom začal pátrat. Dovolte mi ale, abych vás varoval. Na tomhle místě se věci mohou velice rychle vymknout z ruky – a často se vymknou. Při řeči s jeho obyvateli si myslíte, že všechny lidské nectnosti a hříchy zůstaly na druhém břehu. Viděno jejich očima jsou to ti nejnevinnější obchodníci, mírní a poctiví, kteří přišli bez úplatků k jmění. Pravda je ale taková, že jsou agresivní, podezíraví, vznětliví a nedají se zvládnout. Kvůli každé maličkosti je oheň na střeše, hlavně při sebemenším náznaku omezování, ať skutečného nebo domnělého, které těžce nesou, ačkoli o něm skoro nevědí. Navzájem se podezírají a pátrají po skrytých pohnutkách, po červu v jablku, po hadovi v zahradě, za kterou svůj New York považují. A proto jim taky na člověku všechno hned smrdí... tak divně smrdí. Každý, kdo má konkrétní důvod požívat jejich důvěry, se musí velice snažit, protože Londýn je opravdu hodně daleko, a když se člověk dostane do potíží, pomoci se nedovolá. Platí jen to, co je tady, a *kdo* je tady. A soudy, pokud se o nich vůbec dá mluvit, jsou méně civilizované než ty doma, a navíc bezohlednější, vedené partikulárními zájmy. Vzkročil jste do sítě vzájemných služeb a protislužeb, kde každý zná každého – i když *vás*, prozatím, nezná nikdo. Víte, že tu mají hřbitov, který by stačil velkému městu? Podle mě byste svůj pobyt rozhodně neměl brát na lehkou váhu, abyste tam neskončil, nemyslíte?“

Na přední stěžeň výletního škuneru nejbližše dokům se vyšplhal námořník a začal ho něčím z vědra natírat.

„Děkuji,“ řekl Smith. „Nebudu.“

„Tedy, nejsem si tak úplně jistý, jestli to říkám pro vaše dobro, ale moje sestry by potěšilo, že jsem vám to řekl. Mého otce faráře tedy určitě.“

Ve Smithově vědomí tyto postavičky z fary, zdánlivě zcela nehmotné, poněkud zbytněly a na okamžik se mu vybavila

představa Septima coby úzkostlivě vedeného dítěte, které si tiše hraje na podlaze pod bedlivým zrakem oněch sedmi morálně zásadových dospělých.

„Pochopil jsem, že jste velice slušný člověk, pane Oakeshotte,“ řekl a snažil se o lehký tón, jakým spolu hovořili na začátku.

„Jděte, pane Smithi. – Achille!“ vykřikl a odněkud z doků, kde byl přikrčený u nábrežní zdi, se beze slova vynořil vysoký Afričan asi Smithova věku, v livreji; dlouhými údy a pevnou kuličkou hlavy připomínal kmen tmavého stromu a ústa měl plná žvýkacího tabáku. Odplivl si do stoky.

„A s vámi se také ještě uvidím?“ zeptal se Smith Septima.

„Dnes večer ne. Ale určitě brzy, pokud se zdržíte. Jen počkejte, až se setmí a padne noční chlad; jak jsem řekl, to se potom všechny planety stahují blíž k sobě a hledají společnost. Šlapou jedna druhé na paty. Hezký den.“

IV.

V šest hodin večer, v čisté košili z kufru a v zeleném kabátě, překartáčovaném a vyžehleném – paní Leeová souhlasila s tím, že zahrne péči o jeho šatník do nájemného jedenácti šilinků (newyorských) týdně za rohový pokoj ve štítě, čímž měl jeho dluh za čtrnáct dní převýšit jeho hotovost – stál před hlavním vchodem do domu Lovellových Na Zlatém vrchu. Vlasy měl stažené do týlu a převázané tmavočervenou stuhou. V ruce držel výtisk *Dobrodružství Davida Simplea* od Sarah Fieldingové.

Dveře mu na zaklepání otevřela služebná Zefyra, a místo aby ho okamžitě vpustila dovnitř, zůstala stát jako opařená na prahu a měřila si ho tímž němým, zkoumavým pohledem jako minulý večer. Brada zdvižená a černé zorničky, které se do něj vpíjely, aniž daly najevo, co odhalily, vtahovaly světlo dovnitř, ale sdělení o konečném úsudku nevydaly. Nehybné ticho trvající jen zlomek vteřiny se nicméně nápadně lišilo

od shonu v hale za ní, kde se už hosté, kteří dorazili před ním a které neznal – na první pohled širší okruh rodiny – bavili a věšeli šály a kabáty na dřevěnou stěnu. Poté Zefyra ustoupila stranou a Smith překročil hradbu ticha, kterou na prahu navodila. Včera večer viděl halu Lovellova domu v přítmí. Nyní byla příjemně osvětlená svíčkami v nástěnných svícnech a mladé dřevo táflováných stěn se rudozlatě lesklo.

„Dobrý večer,“ pozdravil Smith. Ozvalo se zamumlání, hlavy přikývly na pozdrav a matka v této skupince, malá, zavalitá, s mohutným poprsím a vyčesanými vlasy, místo odpovědi křikla se zřetelným holandským přízvukem do otevřených dveří protilehlé části domu s kanceláří: „Gregory, už je tady!“ Nato se vynořil Lovell ve vyšíváné vestě.

„Tak jste tu,“ řekl, když zamračeně přicházel, jako by se mu Smith, třebaže pozvaného na večeři, podařilo omezit na dočasnou potíž a nyní s překvapením zjišťuje, že je to stále ještě hmatatelný člověk. „Nuže, pojdte dál. Pojdte dál!“ vyběhl jej nakonec s nečekanou žoviálností, a přitom mu zacukaly povislé váčky podél úst.

Smith byl uveden do prostorné jídelny s ohněm plápolajícím v krbu, s tiše syčícím uhlím a Afričanem v livreji, který seděl vedle v rohu a ladil si housle. Hosté, kteří ho následovali, se zvědavě tísnili za ním a tváře těch, kdo již seděli u stolu, se k němu rovněž otočily.

„Přátelé!“ řekl Lovell. „Tohle je můj *nečekaný* partner, pan Smith. Pane Smithi, dovolu, abych vám představil Van Loonovy, naše dlouholeté vynikající obchodní společníky a dobré sousedy. „Mijnheer Van Loon, Piet“ – ukázal na majestátního staršího muže s brunátnou hranatou tváří, orámovanou zleva i zprava bílými vlasy, který tak trochu připomínal karetního krále. „Paní Van Loonová, Geertje,“ – to byla ona obtloustlá načesaná matrona, zaujímající místo na opačném konci stolu naproti Lovellovi v jeho čele. „Hendrick, George, Anna a Elizabetha“ – představil mladé Van Loonovy v sestupném pořadí podle věku, všechny bledší a štíhlejší než rodiče, nicméně s dědičně hranatou čelistí a kratším horním rtem, pod nímž